

N:o 86.

Ank. till Riksd. kansli den 11 april 1905, kl. 3,30 e. m.

Utlåtande, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående flyttning af lifrustkammarens samlingar m. m.

(2:a U. A.)

Uti en till Riksdagen den 17 mars 1905 aflåten proposition (n:o 95) har Kungl. Maj:t, under åberopande af bilagdt utdrag af statsrådsprotokollet öfver ecklesiastikärenden för samma dag, föreslagit Riksdagen att ej mindre för sin del medgifva, att aftal angående flyttning af lifrustkammarens samlingar m. m. i enlighet med det i nämnda statsrådsprotokoll intagna förslag till öfverenskommelse mellan svenska staten och nordiska museet finge träffas, än äfven på extra stat för år 1906 anvisa ett anslag af 4,500 kronor till bestridande af kostnader för flyttning af lifrustkammarens samlingar.

Till ofvannämnda statsrådsprotokoll har föredragande departementschefen yttrat följande:

»I underdånig skrifvelse den 18 juni 1904 har riksmarskalksämberet väckt fråga om bortflyttande af lifrustkammarens samlingar från Stockholms slott. Riksmarskalksämberet har därvid erinrat, hurusom Kungl. Maj:t genom nådigt beslut den 9 november 1883 förordnat, att de lokaler i slottets nordöstra flygel, hvarest kungl. biblioteket och skulptursamlingen fordom varit inrymda, skulle upplåtas åt lifrustkammaren och därmed för-

enade samlingar. I skrifvelsen anföres vidare. Ifrågavarande lokaler utgjordes af, i öfre våningen: en större sal (f. d. bibliotekssalen) med ett utmed dess norra sida beläget galleri, äfvensom entrérum och två arbetsrum och i nedre våningen: en sal (f. d. skulptursalen) och ett sidogalleri jämte två mindre rum samt omfattade i det närmaste hela nordöstra slottsflygeln. Det vore således en ej så obetydlig del af det kungl. residensslottet, som därigenom blifvit undandragen Hans Maj:t Konungens personliga disposition. Då de bostadvåningar och andra lokaler, som funnes inom det kungl. slottet, redan vore för särskilda ändamål disponerade, torde säkerligen och måhända inom en ej så aflägsen framtid behof af ökadt utrymme därstädes komma att yppa sig. Eders Kungl. Höghets söner hade redan inträdt i den ålder, att en mera själfständig ställning med egen hofhållning lämpligen torde böra beredas dem; och om någon af de unga furstarne inom den närmaste framtiden skulie förmåla sig och bilda egen familj, framträdde oafvisligen behofvet att åt dem anordna större och ändamålsenligare bostäder i kungl. slottet, utan att därmed gjordes inskränkning å de våningar, som måste vara afsedda för mottagande af det kungl. husets gäster. Riksmarskalksämberet ansåge sig med hänsyn till dessa förhållanden böra fästa Kungl. Maj:ts uppmärksamhet å nödvändigheten, att de åt lifrustkammaren upplåtna lokaler, som intoge ett rätt betydligt utrymme inom kungl. slottet, måtte frigöras från sitt nuvarande ändamål och återställas till Hans Maj:t Konungens personliga disposition.

Riksmarskalksämberet, som hade anledning tro, att en synnerligen förmanlig lokal för lifrustkammarens samlingar skulle kunna erhållas i mittelbyggnaden af nordiska museets nya palats å kungl. Djurgården, hemställde därför, att Kungl. Maj:t täcktes taga under ompröfning, huruvida ej lifrustkammarens samlingar skulle kunna förflyttas från sina nuvarande lokaler i kungl. slottet till annan lämplig plats, på det att ifrågavarande lokaler kunde i en närmare framtid blifva fria att af Hans Maj:t Konungen efter nådigt godtfinnande användas.

På grund af nådig remiss afgaf nationalmusei nämnd den 30 september 1904 underdånigt utlåtande i ärendet och öfverlämnade därvid dels ett af föreståndaren för lifrustkammaren till nämnden afgifvet yttrande i ännu, dels ock en af intendenten för nordiska museet till nämnden på begäran inlämnad promemoria angående sättet och villkoren för eventuellt deponerande af lifrustkammarens samlingar i nordiska museet.

Under framhållande att lifrustkammaren behöfde bättre lokaler än de nuvarande, hvilka vore för trånga och icke fullt betryggande för de till

samlingarna hörande föremålens oskadade bevarande åt framtiden, har föreståndaren i sitt berörda yttrande därom anfört följande:

»I de nuvarande lokalerna finnes sålunda icke tillräckligt utrymme för att utställa allt det, som kunde vara af intresse att visa allmänheten. Magasinerade äro nästan hela samlingen af sadlar, schabrak, seldon och hästmunderingar, samlingen af spetsar, hattar, stora delar af kostymsamlingen, samlingen af musikinstrument m. m., och detta fastän äfven i belysningshänseende alldeles odugliga delar af utställningssalarna blifvit utnyttjade. Magasineringslokalerna äro ock på ett för föremålens konservering menligt sätt öfverfyllda. Därtill äro på grund af det ständigt ökade antalet besökande i lifrustkammaren såväl som i andra samlingar, som framkallats af det jämsides med kulturhistoriska forskningens hastiga utveckling allt mer stegrade intresset för studier af minnen från äldre tider, äfven själfva utställningslokalerna under fridagar så till trängsel fyllda, att bevakningen försvåras och de besökande hindras att närmare bese de utställda föremålen, och äfven andra mindre besökta dagar visa sig ingångar, trappor och förbindelseleder mellan olika afdelningar numera alldeles otillräckliga. Dessutom saknas i lokalen alla bekvämligheter, ordentligt rengöringsrum, fotografiskt mörkrum, arbetsrum för forskare och hvarje slag af undansättningsrum.

Betänkligast är emellertid nedervåningens belägenhet i slottets källarvåning, delvis under kringliggande mark. Utom att detta medelbart orsakar en äfven under den ljusare årstiden otillfredsställande belysning i denna del af samlingen, angripes hela våningen af fukt, som under 1902 orsakade golfvets bristning och årligen ger sig till känna därmed, att föremål af kläde och läder angripas af mögel. Ett under förflutna vintern gjordt försök med starkare eldning i värmeledningen visade sig resultatlöst. — Dock torde denna olägenhet kunnat i någon mån minskas, om lifrustkammaren kunnat hafva en ständigt brinnande kokseldad värmeledning. Men då utrymme icke finnes vare sig för vaktmästare- eller eldarebostad i lokalen, har tillstånd icke kunnat erhållas för sådan uppvärmning, utan uppeldas samlingen nu hvarje morgon under den kallare årstiden. Den växling i temperatur, som härmed uppkommer, har äfven i andra fall visat sig för föremålens konservering mindre fördelaktig.

Då därtill ingen myndighet varit ålagd att besiktiga och underhålla de nuvarande lokalerna, stå dessa nu vid en tidpunkt, då en mycket genomgripande reparation är oundgänglig.»

Föreståndaren har vidare anfört, bland annat, att, enligt hvad han erfarit, nordiska museets nämnd vore villig att på vissa villkor upplåta en del af museets nya byggnad å kungl. Djurgården till uppställande af

lifruskammarens samlingar. Den lokal, som där skulle få af lifrustkammaren användas, vore dels den genom hela byggnadens längd gående centralhallen med undantag af partiet mellan ingången och absiden, dels den öfver ingången belägna, utåt hallen öppna afdelning, som ursprungligen afsetts till museets vapensal. Det vore en lokal, hvilken, om den än saknade den historiska färg, som hvilade öfver lifrustkammarens nuvarande lokaler, dock i monumentalitet saknade sin like. Starkare framhäfd än där, i hufvudrummet af en byggnad, som inneslöte den allsidigaste samling till belysande af svensk kultur och historia under nyare tiden, torde lifrustkammarens historiska samling knappast kunna blifva; den upphöjda afdelningen midt emot absiden torde särskildt väl lämpa sig för en utställning af hvad som i synnerhet representerade konungavärdigheten, statsceremonier m. m.

I afseende å utrymmesförhållandena kunde man räkna en ökning af minst 570,38 kvadratmeter golfyta, i det att de nämnda lokalerna mätte 1,492,15 kvadratmeter mot lifrustkammarens nuvarande, för utställning disponerade 931,77 kvadratmeter. Väggutrymmet erbjöde 190,25 meter cimès mot nuvarande 262,80 meter cimès eller alltså en minskning af 72,55 meter cimès, hvilken minskning dock torde kunna på fullt tillfredsställande sätt ersättas af möjligheter till anbringande af en särskild monteranordning. Dager erhöles i hallen genom glastak och i vapensalen från ett större, mot nordost vettande fönster, så att med god belysning ej förändades någon fara för blekning af ömtäligare föremål.

I denna lokal skulle lifrustkammaren blifva kostnadsfritt delaktig af den för hela museet gemensamma varmluftsledningen, hvilken möjliggjorde hållandet af en dag och natt året om konstant värme.

De ifrågavarande lokalerna utgjorde emellertid museets spridningscentra och förbindelseleder mellan dess olika afdelningar, hvarför museet ej kunde fränhända sig bestämmanderätten öfver desamma. Den form, i hvilken lifrustkammaren kunde komma i åtnjutande af dessa lokaler, kunde därför icke blifva en lokalupplåtelse. En omorganisation af lifrustkammarens förvaltning torde blifva nödvändig. Då det för lifrustkammaren måste vara af största nytta att blifva delaktig af en så stor, vetenskapligt arbetande institutions alla hjälpmedel, såsom tillfällig förstärkning af arbetskraft, tillgång till dess enastående inrättningar för föremålens konserverande m. m., syntes ett deponerande af lifrustkammarens samlingar i nordiska museet vara den form, som för lifrustkammaren såsom vetenskapligt arbetande institution vore den fördelaktigaste. Det blefve då nordiska museets nämnd, som öfvertog ansvaret inför Kungl. Maj:t för samlingarna och deras noggranna vård och till Kungl. Maj:t afgäfve den årliga redo-

görelsen för deras tillväxt, bearbetning och förvaltning. Nordiska museets nämnd syntes äfven böra öfvertaga den myndighet, som hittills utöfvats af nationalmusei nämnd i handläggning af ärenden rörande lifrustkammaren. Närmaste vården och tillsynen öfver lifrustkammaren skulle dock fortfarande utöfvas af en föreståndare, som af Kungl. Maj:t förordnades på förslag af nordiska museets styresman eller dennes ställföreträdare. Föreståndaren skulle till nämnden anmäla frågor om nya förvärf för samlingarna, föra erforderliga inventarier öfver desamma, kontrasignera nämndens årliga redogörelse samt såsom ordinarie amanuens vid nordiska museet hafva närmaste vård och tillsyn öfver museets med lifrustkammaren sammanfallande afdelningar.

Såsom på grund af begränsningen af lifrustkammarens samlingar fölle sig helt naturligt, syntes dessa samlingar i det stora hela böra sammanhållas i de förenämnda lokalerna; dock borde föremål ur den ena samlingen för att bättre kunna göras sig gällande kunna uppställas i den andra. Förblandning af sakerna i de olika samlingarna torde likväl lätt kunna undvikas, därigenom att lifrustkammarens äldre inventarienummer och särskilda märkning bibehölles och nyförvärf infördes på fortlöpande nummer i denna äldre inventarieförteckning.

För att undvika konkurrens mellan de båda samlingarna vid inköp torde böra föreskrifvas, att för nordiska museet endast inköptes på vapenafdelningen föremål af utpräglad allmogekaraktär, medan däremot på afdelningen för kostymer, vagnar, seldon m. m. för lifrustkammaren blott inköptes föremål, som tillhört kungliga personer eller ägde utpräglad historisk karaktär.

Som särskilda villkor vid öfverlåtelsen syntes böra bestämmas, att lifrustkammarens äldre besparingar och katalogkassa fortfarande skulle reserveras för dess räkning, och att lifrustkammarens ordinarie vaktmästare skulle öfvertagas af nordiska museet. Kostnaderna för samlingens uppställning i de nya lokalerna torde nordiska museet vara villigt att bestrida, däremot torde flyttningskostnaderna böra bestridas af staten. Öfverflyttningen syntes ej kunna ske före sommaren 1906. För att i någon mån uppväga de kostnader, nordiska museet komme att ikläda sig för mottagandet af lifrustkammarens samlingar, torde depositionstiden ej böra sättas under 25 år med tre års uppsägningstid.

De fördelar, som skulle komma lifrustkammaren till godo vid en öfverlåtelse i denna form, vore sålunda högst väsentliga. Viktigast torde dock vara, att med öfverflyttningen samlingen från att nu stå mera isolerad som en för allmänheten mera främmande specialitet, nämligen vapen, med enstaka föremål af framstående historiskt värde, då jämte det material

nordiska museet själf ägde skulle kunna gifva en helhetsbild af det svenska folkets kultur och historia, från den högste till den lägste. Härtill komme, att, om detta tillfälle nu försummades, det aldrig torde blifva möjligt för lifrustkammaren att till så ringa kostnad erhålla en lokal med liknande företräden.

Intendentens vid nordiska museet förenämnda promemoria är af följande lydelse:

»Sedan de föremål afsöndrats, som skola deponeras i riksmusei etnografiska afdelning, deponeras det öfriga i nordiska museet, hvars styrelse inför Kungl. Maj:t öfvertager ansvaret för samlingarnas vård och bevarande jämte förvaltningen af de till lifrustkammarens skötsel af Riksdagen på extra ordinarie stat beviljade medlen och i öfrigt intager samma ställning till lifrustkammarens samlingar som förut nationalmusei nämnd. Då genom samlingarnas deponerande i nordiska museet anslaget för lifrustkammarens lokalernas uppvärmning och jämväl en del af anslaget till samlingarnas bevakande bortfaller, torde det af Riksdagen beviljade anslaget lämpligen på annat sätt disponeras än tillförne, förslagsvis sålunda:

till aflöning åt föreståndaren	kronor 2,000: —
» inköp	» 2,000: —
» samlingarnas konservering m. m.	» 1,000: —
» bidrag till bevakning	» 1,400: —

hvarigenom 2,000 kronor blifva tillgängliga för samlingarnas ökande, hvartill förut ej funnits några å stat anvisade medel.

Då hvarje konkurrens mellan lifrustkammarens och nordiska museets samlingar bör undvikas, torde det vara lämpligt, att å ena sidan nordiska museet förbinder sig att för sin vapensamling ej köpa annat än vapen af utpräglad allmogekaraktär, och lifrustkammaren å den andra sidan att ej köpa andra dräkter, sadlar och vagnar eller därmed besläktade föremål än sådana, som hafva tillhört kungliga personer eller äga utpräglad historisk karaktär. Depositionen bör äga en varaktighet af minst 25 år med 3 års uppsägningstid.

Statens garantier.

Den person, som har närmaste vården af samlingarna sig anförtrodd, förordnas af Kungl. Maj:t efter nordiska museets styresmans eller hans ställföreträdarens hörande. Denne af Kungl. Maj:t förordnade föreståndare blir i och med detta äfven ordinarie amanuens vid nordiska museet, som härför särskildt aflönar honom, och han kontrasignerar nordiska museets nämnds årliga redogörelse för lifrustkammarens förvaltning. Han äger

vidare såsom föreståndare för lifrustkammaren att till nämnden anmäla frågor rörande nya förvärf för nämnda samlingar och bör införa dessa i lifrustkammarinventariet och låta märka dem med nummer, hvilka äro en fortsättning af den i det äldre inventariet förekommande nummerserien, hvarigenom lifrustkammarens samtliga föremål aldrig på något vis kunna förväxlas med nordiska museets. Lifrustkammarsamlingarna hållas tillsammans i museets stora centralhall och i den s. k. vapensalen. Om det af en eller annan anledning skulle vara önskligt uppställa någon mindre del af lifrustkammarens samlingar på annan plats i museet, har museets nämnd att detta till Kungl. Maj:t anmäla.

Lifrustkammarens fördelar.

Lifrustkammarens samlingar uppställas i en lokal, som kommer att på ett synnerligen anslående sätt framhålla de historiska minnenas betydelse, hvarigenom ett besök i samlingarna säkerligen kommer att framkalla ett högstämmt intryck, på samma gång lokalen medgifver en fullt kulturhistorisk och vetenskaplig uppställning. Därigenom att 2,000 kronor af de af Riksdagen beviljade medlen anvisas till inköp, betryggas lifrustkammarsamlingarnas utveckling på ett mer tillfredsställande sätt än tillförne. Vidare komma föremålen i åtnjutande af en bättre vård än hvad nu är möjlig med de medel, som för närvarande stå lifrustkammarens föreståndare till buds för detta ändamål. Emedan en stor del af nordiska museets samlingar länge legat magasinerade, har det befunnits nödigt vidtaga omfattande åtgärder för deras konserverande, och har nordiska museet på detta område bättre anordningar än något annat museum. När lifrustkammarens samlingar stå under nordiska museets vård och ansvar, komma de naturligen i åtnjutande af de fördelar, nordiska museets anordningar i detta afseende erbjuda, hvarförutom det äfven i en hel del andra fall torde vara fördelaktigt att komma i åtnjutande af de förmåner, som förvaltningen af nordiska museets stora samlingar medföra.

Den året om såväl dag som natt jämna temperatur, som museets lokaler, tack vare varmluftsvärmeledning, erbjuda, måste äfvenledes anses såsom en ej oviktig fördel.

Slutligen bör framhållas, att lifrustkammarföremålen endast kunna vinna därpå, att de komma i kontakt med den samling, som gjort till sin uppgift att belysa svenska folkets utveckling dels etnografiskt och dels historiskt, allt från nyare tidens början. För den, som studerar lifrustkammarens samlingar, innehåller nordiska museet en mängd jämförelse- och anknypningspunkter, och för den stora allmänheten blifva de historiska före-

målen i lifrustkammarens samlingar lättare att till sitt fulla värde uppskatta, när de äro ställda i samband med hela kulturutvecklingen, än när de endast äga en specialsamling af vapen till bakgrund.

Nordiska museets fördelar.

Dessa hänga ytterst nära tillsammans med nyss anförda förhållande, ty liksom nordiska museets samlingar underlätta den rätta uppfattningen af lifrustkammaren, så komplettera dessa senare på ett lyckligt sätt nordiska museets, så att dessa samlingar tillhopa gifva en fylligare och mera helgjuten bild af det egna landets kulturutveckling, än något museum i något annat land för närvarande torde göra. Det är för att kunna framställa denna storslagna bild af svenska folkets historia, som nordiska museet är villigt att göra de uppoffringar, som mottagandet, uppställandet och vården af lifrustkammarens samlingar komma att medföra.»

Uti sitt förut omförmälda utlåtande har nationalmusei nämnd för egen del anfört följande:

»Utgående från det af riksmarskalksämberet framhållna oafvisliga behofvet att åt den kungliga familjen anordna större och ändamålsenligare bostäder i det kungl. slottet, har nämnden ansett sig böra till besvarande upptaga den nådiga remissen endast i hvad rör den plats, dit lifrustkammarens samlingar lämpligen skulle kunna flyttas, under förutsättning att riksmarskalksämberets underdåniga framställning skulle vinna Eders Kungl. Maj:ts nådiga bifall. Dessa samlingar böra, på grund af det stora värde de äga i främsta rummet ur historisk och fosterländsk synpunkt, förvaras och utställas på ett fullt värdigt sätt och helst i någon staten tillhörig byggnad. Lämpligare lokal, än Stockholms slott i detta afseende varit för dem, kunna de icke få. Vid sökandet efter annan lämplig plats har nämnden i främsta rummet kommit att fästa sig vid Arffurstens palats vid Gustaf Adolfs torg i Stockholm, hvars historiska minnen gå tillbaka ända till Lennart Torstenssons dagar, och som senare ända intill våra dagar varit den kungliga familjens egendom. Utom att detta palats har det yppersta läge, som kan erbjudas en offentlig samling, synes det vara fullt tillräckligt för lifrustkammaren och därmed förenade samlingar samt äfven genom sin inredning i mycket lämpa sig för desamma. Naturligtvis måste det undergå en genomgripande reparation och en omändring i vissa partier, särdeles hvad gårdsutrymmet beträffar, hvilket sistnämnda synnerligt väl skulle lämpa sig för de stora kungl. praktvagnarna, som tillhöra samlingarna, och denna reparation blefve nog kostsam. Men samlingarna

förtjäna, såsom innehållande för hvarje svensk dyrbara minnen af våra store konungar, fältherrar, statsmän m. fl., att svenska staten gör uppoffringar för deras värdiga och ändamålsenliga hysande, och hvad än palatset kommer att användas till, skola kostsamma reparationer nog alltid blifva nödvändiga.

I en den 23 februari 1904 dagtecknad skrifvelse till Kungl. Maj:t har Riksdagen uttalat, att det synes Riksdagen vara angeläget, att beslut snart fattas om denna dyrbara fastighets användning för något statens ändamål. Under sådana förhållanden och på grund af hvad här ofvan anförts får nationalmusei nämnd i underdånighet hemställa, att Kungl. Maj:t måtte, efter verkställd utredning med afseende å de för ändamålet nödiga kostnaderna, täckas föreslå Riksdagen, att Arffurstens palats må upplåtas för lifrustkammaren och därmed förenade samlingar.

Skulle nu Arffurstens palats finnas böra tagas i anspråk för något annat statsändamål och detta nämndens förslag på grund häraf således icke vinna Kungl. Maj:ts bifall, har en annan lösning af lifrustkammarsfrågan antydts i riksmarskalksämbetets förevarande skrifvelse. Riksmarskalksämbetet säger sig ha anledning tro, att en synnerligen förmånlig lokal skulle kunna erhållas för lifrustkammarens räkning i midtbyggnaden af nordiska museets nya palats å kungl. Djurgården. Detta förslag har varmt förordats i ett af lifrustkammarens föreståndare den 5 september 1904 till nämnden afgifvet infordradt yttrande med anledning af riksmarskalksämbetets skrifvelse. Af detsamma framgår, att nordiska museets styrelse enligt föreståndarens uppgift torde vara villig att på vissa villkor för ändamålet upplåta dels den genom hela byggnadens längd gående centralhallen med undantag af partiet mellan ingången och absiden, dels den öfver ingången belägna, utåt hallen öppna afdelning, som ursprungligen afsetts till museets vapensal. Nämnden, som tagit denna lokal i närmare betraktande, kan icke förneka, att densamma i ett och annat lämpar sig för lifrustkammarens samlingar, om man bortser dels från den omständigheten att den, såsom ej ursprungligen afsedd för utställning af museiföremål och dylikt, till följd af sina ovanliga proportioner ej kommer att verka så fördelaktigt, som önskligt vore, särdeles på de många smärre föremålen, såsom vapen och klädespersedlar, som bilda samlingens hufvudbeståndsdel, då däremot fanor och standar, mera dekorativt anordnade, tvifvelsutan komma att te sig på ett särdeles festligt sätt. Också ha försöken att i den stora hallen placera någon afdelning af nordiska museets egna samlingar slagit synnerligsn illa ut enligt meddelande af nordiska museets intendent. Härjämte bör framhållas, att lokalen måste ur eldfarlighetens synpunkt betraktas såsom otillfredsställande, särdeles om artificiell be-

lysning där kommer att anbringas, till följd af sin ovanliga storlek och de ovanliga höjdförhållandena, hvarigenom luften i densamma ständigt hålles i rörelse, hvilket lätt kan göra, att, om eld genom ovarsamhet eller eljest fattar i en klut, densamma lätt kan sprida sig, särdeles bland de brännbara ämnen, den kungl. klädkammaren innehåller. Dessa skäl mot de dyrbara och enastående samlingarnas flyttning till ifrågakvarande lokaler, hvilka, nämnden upprepar det, ursprungligen ej varit afsedda till musei-lokal och därför ej uppfylla nutida fordringar på en sådan, äro ur musei-teknisk synpunkt alltför tyngande, för att nämnden skulle kunna förbigå dem med tystnad.

Emellertid, om nu dessa lokaler upplåtas åt statens ifrågakvarande samlingar, så är därmed lifrustkammarens bostadsfråga löst på ett för staten åtminstone ur ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt. Denna upplåtelse kan ske antingen sålunda, att staten får full dispositionsrätt öfver lokalerna och i dessa får styra och ställa efter behag med sina dyrbara samlingar, eller också så, att med upplåtelsen vissa villkor blifva förenade med afseende på inseedet öfver och värden af samlingarna. På en upplåtelse utan alla villkor lär nordiska museets styrelse ej vara villig att gå in. Föreståndaren för lifrustkammaren har i sin förstnämnda skrivelse anmält, att nordiska museet ej kan fränhända sig bestämmanderätten öfver dessa lokaler, och att således den form, i hvilken lifrustkammaren kan komma i åtnjutande af desamma, därför icke kan blifva en lokal-upplåtelse.

Nu är att märka, att nordiska museet ej är någon statsinstitution. Dess styrelse utgöres af en nämnd af sju personer, af hvilka sex, ursprungligen valda af museets grundläggare, komplettera sig själfva, och den sjunde utses af Kungl. Maj:t.

Att nu lägga hela ansvaret för en dyrbar statssamlings ändamåls-enliga vård och skötsel i händerna på en till sex sjundedelar självvald nämnd, i hvilken endast en sjundedel representerar svenska staten, och detta utan alla garantier, kan nationalmusei nämnd för sin del ej tillstyrka. Ty om också nordiska museets nämnd i sin nuvarande sammansättning lämnar tillfredsställande garantier i detta hänseende — hvilket nationalmusei nämnd är den första att vilja erkänna, förutsatt att denna nämnd har tid att ägna sina krafter åt det ökade arbete, som ett förenande af lifrustkammarens och nordiska museets samlingar med nödvändighet skulle medföra — så är det ingalunda sagdt, att så kommer att blifva förhållandet i framtiden, då dess sammansättning kan komma att bestämmas af för nordiska museet såsom institution viktigare hänsyn än hänsynen till statens där deponerade samlingar.

Den enklaste formen för denna garanti vore tvifvelsutän, om lifrustkammaren, öfver hvars samlingar en af Kungl. Maj:t tillförordnad föreståndare fortfarande skulle hafva den närmaste vården och tillsynen, erhöle en af Kungl. Maj:t för vissa år förordnad inspektor, som hade suspensivt veto i alla frågor rörande lifrustkammaren. Där han och nordiska museets styrelse vore af olika mening, skulle frågan dragas inför Kungl. Maj:t; där han och styrelsen vore ense, vore frågan afgjord. Vissa frågor skulle dock alltid afgöras af Kungl. Maj:t, såsom frågor om afsöndring under en eller annan form af föremål ur samlingen, väsentligare förändringar med afseende på lokalernas användning för samlingarna o. s. v.

Nordiska museets styrelse skulle inför Kungl. Maj:t öfvertaga ansvaret för samlingarnas vård och bevakande jämte förvaltningen af lifrustkammarens medel och desamma till kungl. kammarrätten i vederbörlig ordning redovisa. Styrelsens, inspektorns och föreståndarens ömsesidiga befogenhet skulle fastställas genom noggranna instruktioner, på hvilkas formulering nämnden dock ej anser sig här böra ingå.

Hvad den ekonomiska sidan angår må erinras, att lifrustkammarens af Kungl. Maj:t fastställda extra stat för innevarande år har följande utseende:

Föreståndaren, arfvode	kronor 2,000: —
Till bestridande af rustmästare-, eldare- och bevaknings- göromål	» 2,100: —
Renhållning	» 400: —
Brännmateriel	» 1,400: —
Samlingarnas vård och underhåll	» 300: —
	<hr/>
	Summa kronor 6,200: —

Äfven efter en eventuell öfverflyttning till nordiska museets byggnad torde detta anslag böra utgå, men fördelas på annat sätt, hvad angår några af anslagsposterna. Så skulle anslaget till brännmateriel ej behöfva tagas i anspråk och ej heller en del af anslaget till samlingarnas bevakning, enligt hvad framgår af den promemoria, som nordiska museets intendent på begäran af nationalmusei intendent under hand inlämnat, hvarigenom en del af det nuvarande anslaget skulle kunna användas till samlingarnas ökande, för hvilket afsevärda ändamål nu inga medel finnas på stat uppförda. Däremot torde inflytande förevisnings- och katalogmedel böra tillfalla nordiska museet. Upplysningsvis må nämnas, att förevisningsmedlen år 1903 inflöto med 1,532 kronor 75 öre och katalogmedlen med 1,610 kronor 25 öre. Förevisningstiderna skulle blifva desamma som för nordiska museet. I öfverlåtelsen bör dock fastställas, att lifrustkammarens samlingar

skola afgiftsfritt hållas tillgängliga för allmänheten om söndagarna och de helgdagar, museet hålles öppet, samt minst en söckendag i veckan.

Såsom förutsättningar för samlingarnas öfverflyttning får nämnden, i likhet med föreståndaren för lifrustkammaren, i öfrigt framhålla:

att lifrustkammarens äldre besparingar och katalogkassa fortfarande komma att vara dess egendom;

att donationer och dylikt till lifrustkammaren tillfalla densamma oafkortade;

att dess ordinarie vaktbetjäning öfvertages af nordiska museet;

att kostnaderna för samlingarnas uppställning i nordiska museet, såsom montrar och öfrig utställningsmateriel, bestridas af nordiska museet;

att ritningarna och dylikt till denna utställningsmateriel fastställas af Kungl. Maj:t; samt

att lifrustkammarens samlingar vid uppställningen hållas tillsammans i de för dem upplåtna lokalerna (centralhallen och vapensalen).

Då hvarje konkurrens mellan lifrustkammaren och nordiska museet bör undvikas, bör nordiska museet förbinda sig att ej inköpa sådana föremål, som finnas önskvärda för lifrustkammarens samlingar och ansluta sig till dess serier, för såvidt lifrustkammaren äger möjlighet att dem förvärfva.

Öfverlåtelsen bör ske för vissa år, förslagsvis 25, med staten förbehållen rätt att äfven dessförinnan återtaga sin samling, efter 2 års uppsägningstid.

Ungefär på så sätt har nationalmusei nämnd tänkt sig en eventuell uppgörelse mellan staten och nordiska museet med afseende på lifrustkammarens och därmed förenade samlingars inrymmande i nordiska museets byggnad. Nationalmusei nämnd håller dock före, att det vore staten värdigare och för de dyrbara samlingarna lämpligare, om staten själf upplåte lokal åt dem, skulle detta också ske med ekonomiska uppoffringar. För visso äro samlingarna värda äfven afsevärda sådana. Nämnden får därför sluta med det den började, att den lyckligaste lösningen af lifrustkammarens bostadsfråga vore, att Arffurstens palats upplåtes för dess samlingar och att lifrustkammaren därmed blefve herre i eget hus.»

Efter erhållen nådig befallning afgaf nordiska museet nämnd den 22 november 1904 underdånigt utlåtande i ärendet och anförde därvid:

»Med öppen blick för de stora fördelar, som synbarligen äro att vinna genom sammanförandet sida vid sida af nordiska museets och lifrustkammarens samlingar, hvilka i viktiga delar komplettera hvarandra till betydande af det svenska folkets utveckling i etnografiskt och historiskt af-

seende, finner museet sig lika pliktigt som villigt att för detta måls vinande söka i byggnaden å Lejonslätten bereda lifrustkammaren plats; och på sätt riksmarskalksämberet framhållit, torde sådant kunna ske med användande hufvudsakligen dels af den stora centralhallen, med undantag af partiet mellan ingången och absiden, och dels af den så kallade vapensalen, jämte midtelpartiet i södra flygelns bottenvåning, om detta vid uppställningen skulle finnas behöfligt.

Visserligen är hallen icke ursprungligen afsedd till egentlig utställningssal utan snarare till en fosterländsk minneshall, vid hvars prydnade dock alltid utställningsföremål af ett eller annat slag skolat komma till användning; och lifrustkammarens dekorativa och delvis pompösa samlingar af troféer och historiska minnen ägna sig alldeles särskildt härför, på samma gång som lokalens ståtliga arkitektur är synnerligen passande såsom omramning kring dessa dyrbara, till det fosterländska sinnet så mäktigt talande samlingar. Med sitt öfverljus och sina stora ytor synes hallen äfven i museitekniskt afseende fullt tillfredsställande, om ock må medgifvas, att de enklare redskap och husgeråd, som utgöra hufvudbeståndsdelen af nordiska museets samlingar, icke skulle så väl harmoniera med hallens arkitektur.

Icke heller kan lokalen, på sätt sagda nämnd vill göra gällande, anses ur eldfarlighetens synpunkt otillfredsställande. Enligt fattadt beslut skall artificiell belysning icke anbringas i utställningssalarna och hallen, och då byggnadens uppvärmning sker med cirkulerande varmluft samt särskilda åtgärder vidtagits för lokalernas isolerande, och då därtill kommer, att allt arbete vid fotogenlampa, stearinljus eller med dem likställda belysningsmedel inom utställningssalarna är förbjudet, synes eldfara från byggnadens inre väl knappast kunna förekomma och i hvarje fall ej med större sannolikhet här än i hvilken annan lokal som helst; museibyggnadens fria läge torde däremot erbjuda ofantligt mycket större säkerhet mot eldfara utifrån än vare sig de lokaler, som för närvarande hysa lifrustkammaren, eller Arffurstens palats, som af nationalmusei nämnd föreslås.

Då nordiska museets nämnd icke kan anse de anmärkningar, som gjorts mot de ifrågasatta lokalerna i dess nybyggnad, grundade, finner nämnden sig kunna tillstyrka deras användning för lifrustkammarens samlingar, och förklarar sig nämnden villig att mottaga desamma till utställning därstädes och att inför Kungl. Maj:t öfvertaga ansvaret för samlingarnas vård och bevakande jämte förvaltningen af lifrustkammarens medel med ty åtföljande skyldighet att för dem i vederbörlig ordning till kammarrätten redovisa, dock under den betingelse, att museet härigenom

icke frånhänder sig' bestämmanderätten öfver de för dessa samlingar upplåtna lokaler.

Öfverlåtelsen synes därför, på sätt nationalmusei nämnd ock förordar, böra ske i form af deposition, så att lifrustkammaren såsom en staten tillhörig, men i nordiska museet ingående särskild del ställes under nämndens förvaltning.

I likhet med hvad af nationalmusei nämnd föreslagits, finner ock nordiska museet, att lifrustkammarens samlingar fortfarande skulle stå under närmaste tillsyn af en af Kungl. Maj:t förordnad tjänsteman, hvilken tillika skulle i och med denna sin befattning vara tjänsteman hos nordiska museet. Vid sådant förhållande synes det böra tillhöra museets nämnd att i underdånighet afgifva förslag vid tillsättande af ny innehafvare af denna tjänst, äfvensom vid vikariatsförordnanden.

Då således den person, som i första hand har lifrustkammarens vård sig anförtrodd, och tillika en af nämndens ledamöter skola vara af Kungl. Maj:t förordnade, synes det, som om ytterligare garantier för en samvetsgrann förvaltning icke skulle erfordras. Skulle det dock anses nödigt, att, på sätt nationalmusei nämnd föreslagit, en särskild inspektor tillsättes att öfver förvaltningen hafva tillsyn, måste dock nordiska museet motsätta sig, attt denne inspektor utrustas med en myndighet, som skulle främtaga museet all handlingsfrihet vid utöfvandet af dess åtagande i fråga om lifrustkammarens vård. Inspektorns befogenhet synes alltså, om han eljest är behöflig, böra inskränkas till rätten att till museets nämnd framställa anmärkningar och önskemål samt att till Kungl. Maj:ts nådiga åtgärd anmäla, hvad han finner af nämnden försummadt, jämte ett suspensivt veto angående föremålens förflyttning från de åt lifrustkammaren upplåtta lokalerna till annan dylik inom museibyggnaden.

Med afseende på den af nationalmusei nämnd föreslagna staten för lifrustkammaren efter dess eventuella öfverflyttande till nordiska museet finner sig nämnden icke mot densamma böra göra någon erinran, oaktadt det synts nämnden skäligt, att något bidrag från statens sida till lokalernas kostsamma uppvärmning beräknats.

Angående öfriga, ekonomien berörande frågor, som af nationalmusei nämnd vidröras, får nordiska museets nämnd i underdånighet anföra följande:

För inpackningen och transporten af lifrustkammarens samlingar torde icke nordiska museet böra vidkännas några omkostnader eller uågot ansvar. Då det däremot synes lämpligt, att nordiska museet bekostar de för samlingarnas uppställande erforderliga montrar och utställningsmateriel, torde

ock åt detsamma kunna anförtros att utan Kungl. Maj:ts besvärande bestämman de härför behöfliga ritningar och dylikt.

Öfverflyttandet af lifrustkammarens samlingar till nordiska museet kan icke för detta senare komma att medföra någon pekuniär vinst, utan tvärtom förorsaka dels för en gång den efter nordiska museets förhållanden icke obetydliga summan för samlingarnas värdiga uppställande, dels ökade årliga utgifter för bevakning, konservering m. m.

Nordiska museet torde icke kunna höja sina inträdesafgifter på grund af lifrustkammarens samlingars förevisande i museets lokaler, och man kan icke räkna på, att nordiska museets inkomster skola stiga med ett belopp motsvarande inträdesafgifterna till lifrustkammaren, medan den stod uppställd i kungl. slottet. Under sådana omständigheter torde det icke förtänkas nordiska museets nämnd, om den icke anser sig för närvarande kunna förbinda sig att under sön- och helgdagar hålla lifrustkammarens samlingar afgiftsfritt tillgängliga, såsom nationalmusei nämnd föreslagit, då däraf, på grund af lokalernas inbördes läge och anordning, med nödvändighet måste följa, att äfven nordiska museets samlingar skulle blifva fritt tillgängliga dessa dagar, då besöken äro ojämförligt talrikast. Icke som om nämnden ej gärna skulle vilja hålla museet kostnadsfritt öppet — det ligger tvärtom i museets intresse att nå fram till en så stor allmänhet i så vida kretsar som möjligt — utan nämndens tyckan härleder sig från farhågan, att museets ekonomiska bärkraft skall visa sig otillräcklig. Helst skulle nämnden sett, att den kunnat erbjuda ett ständigt fritt tillträde.

Med anledning af de ekonomiska uppföringar, som nordiska museet skulle vidkännas genom öfvertagande af lifrustkammarens samlingar, anser nämnden det vara berättigadt, att öfverlåtelsen sker på minst 25 år med ömsesidig uppsägningstid af minst två år. Skulle Kungl. Maj:t ej vilja medgifva deponering på minst denna tid, får nämnden i underdånighet framhålla det önskvärda i, att i alla fall uppsägningsrätten göres ömsesidig. Skulle depositionen efter uppsägning från statens sida upphöra förr än efter 55 år, måste nämnden i så fall framhålla nödvändigheten af, att museet tillförsäkras ersättning motsvarande de utgifter museet haft i och för lifrustkammarens samlingars värdiga installerande i byggnaden å Lejonslätten.

På grund af hvad sålunda anförts får nordiska museets nämnd för sin del i underdånighet föreslå:

att lifrustkammarens samlingar deponeras i nordiska museets byggnad å Lejonslätten;

att depositionen må omfatta en tid af 25 år med ömsesidig upp-

sägningsrätt två år innan depositionstiden utgår. Skulle staten dessförinnan önska depositionen åter, må detta ske tre år efter skedd uppsägning. I detta senare fall ersätter staten nordiska museets utgifter för samlingarnas installering i museet;

att närmaste tillsynen öfver lifrustkammarens samlingar utöfvas af en af Kungl. Maj:t på förslag af nordiska museets nämnd förordnad tjänsteman, som samtidigt må vars tjänsteman vid nordiska museet;

att de för lifrustkammaren på extra ordinarie stat beviljade statsmedlen måtte fortfarande utgå med minst samma belopp som hittills;

att inpackningen och transporten af lifrustkammarens samlingar ske på statens bekostnad och under dess ansvar.

Å andra sidan skulle nordiska museet förbinda sig:

att i museibyggnaden å Lejonslätten för lifrustkammarens samlingar upplåta ej mindre centralhallen med undantag af utrymmet mellan entrén och absiden, än äfven vapensalen samt eventuellt någon del af midtelpartiet i södra flygelns bottenvåning;

att öfvertaga ansvaret för lifrustkammarens vård och bevakande jämte förvaltningen af dess medel med skyldighet att redovisa för dem till kammarrätten;

att bestrida kostnaderna för samlingarnas uppställande i nordiska museet;

att hålla lifrustkammarens samlingar fritt tillgängliga en dag i veckan;

att öfvertaga lifrustkammarens nuvarande ordinarie vaktbetjäning, dock utan förbindelse att dem framdeles pensionera.

Slutligen får nordiska museets nämnd underdånigst framhålla önskvärdheten af dels:

att, innan öfverenskommelse om lifrustkammarens deponering i nordiska museet kommer till stånd, noggranna instruktioner angående musei-nämndens och föreståndarens för lifrustkammaren befogenhet, dessa i anslutning till hvad lifrustkammarens föreståndare i sin skrifvelse till nationalmusei nämnd af den 5 sistlidne september yttrat, samt eventuellt inspektors befogenhet fastställas, dels:

att, likaledes med anslutning till lifrustkammarintendentens nämnda yttrande, föreskrifter stipuleras, som förebygga all ömsesidig konkurrens mellan lifrustkammaren och nordiska museet vid samlingarnas komplettering och förökande.»

Vid utlåtandet voro fogade reservationer af två utaf nämndens ledamöter, riksantikvarien H. Hildebrand och ingenjören C. G. Norström. Den

förre motsatte sig nämndens beslut, enär han icke kunde finna det vara svenska staten värdigt att i en annan institution, i all synnerhet i en, som icke vore en statsinstitution, söka inackordering för en gammal, dyrbar, vida känd och vida prisad statssamling. Ingeniören Norströms reservation är af följande lydelse:

»Frågan om lifrustkammarens öfverflyttande till nordiska museet har en djupt ingripande betydelse för användningen af museibyggnaden å Lejonslätten samt för museets ställning och förhållanden till staten.

Nordiska museets stora hall har icke skapats till utställningsrum för samlingar och kommer efter min öfvertygelse så mycket mindre att lämpa sig därtill, som den, till följd af nämndens förut fattade beslut om galleriernas afstängande mot hallen, åtminstone vintertiden icke erhåller tillräcklig dager för sådant ändamål. Den har i stället från början afsetts att blifva en fosterländsk festhall, hvars golf skulle kunna rymma stora skaror af vårt folk, som här, omgifna af bilder och föremål belysande nordens kultur, borde äfven på annat sätt än genom samlingarnas omedelbara studerande läras att känna och älska sitt land. Skulle lifrustkammarens samlingar till största delen här uppställas och fylla hallens golf, blefve denna del af doktor Artur Hazelius' syfte med skapandet af nordiska museet fullständigt förhindrad. Museet har för öfrigt redan nu icke tillräckligt utrymme för de egna samlingarna, och det synes mig sannolikt, att lifrustkammarens stora mängd utländska föremål, särskildt vapen, som ej hafva någon direkt historisk betydelse för Sverige, böra lämpligare få sin plats i en specialsamling såsom artillerimuseum, än i det museum, som särskildt skall bevara minnena af det svenska folkets och dess grannfolks kultur.

Dessutom måste jag äfven anse, att de förutsättningar, under hvilka majoriteten af museets nämnd vill mottaga lifrustkammarens samlingar, äro för nordiska museet ofördelaktiga, då jag icke kan finna, att de stora upppoffringar af penningmedel och utrymme, som härmed äro förenade, skola tillnärmelsevis uppvägas af motsvarande fördelar.

Hvad beträffar förhållandet till staten, torde genom mottagandet af lifrustkammarens samlingar det vara omöjligt att kunna undvika ett för nordiska museet såsom fristående institution kanske ödesdigert och för dess fria utveckling hindrande beroende. För lifrustkammaren själf vore det, såsom ock nationalmusei nämnd yttrar, helt visst mera värdigt, att de dyrbara samlingarna med sina rent historiska minnen af kungliga personer finge utställas i någon staten tillhörig byggnad.

På dessa skäl kan jag, huru värdefullt det för nordiska museet än måste vara, om vissa delar af lifrustkammaren finge hos museet deponeras,

icke biträda beslutet om mottagandet af lifrustkammarens samlingar i sin helhet.»

Enligt nådigt beslut den 9 december 1904 lämnade Kungl. Maj:t nationalmusei nämnd tillfälle att afgifva underdånigt yttrande i anledning af hvad nordiska museets nämnd i sin förberörda skrifvelse anfört, samt anbefallde nämnden att, därest för lifrustkammarens ifrågasatta förflyttning särskildt anslag erfordrades, förebringa utredning i sådant afseende. Sedermera öfverlämnades till nationalmusei nämnd en af riksmarskalksämberet till chefen för ecklesiastikdepartementet den 19 december 1904 aflåten skrifvelse med tillkännagifvande, att ståthållareämbetet å Stockholms slott i skrifvelse till riksmarskalksämberet bland annat hemställt, att åtgärder måtte vidtagas, för att de i nordöstra slottsflygeln förvarade samlingarna blefve i så god tid därifrån förflyttade, att lokalerna senast den 1 juli 1905 kunde vara utrymda och disponibla till företagande af erforderliga förändrings- och inredningsarbeten.

I anledning häraf afgaf nationalmusei nämnd den 20 januari 1905 förnyadt underdånigt utlåtande i ämnet och anförde därvid, bland annat, att nämnden redan i sitt förra utlåtande uttalat tvifvelsmål, huruvida de ifrågasatta lokalerna i nordiska museets nybyggnad vore lämpliga för lifrustkammarens samlingar. Det berättigade i dessa tvifvelsmål framginge af ingenjören Norströms förenämnda reservation, däri han framhållit, att nordiska museets stora hall icke skapats till utställningsrum för samlingar och så mycket mindre komme att lämpa sig därtill, som den åtminstone vintertiden icke erhöle tillräcklig dager för sådant ändamål. Nordiska museets nämnd hade likaledes upplyst, att hallen icke ursprungligen varit afsedd till egentlig utställningssal, men hållit före, att den med sitt öfverljus och sina stora ytor äfven i museitekniskt afseende vore fullt tillfredsställande och att särskildt lifrustkammarens dekorativa och delvis pompösa samlingar af troféer och historiska minnen alldeles särskildt ägnade sig därför. Detta hade nationalmusei nämnd i sitt förra utlåtande i ärendet påpekat i hvad rörde några mindre delar af samlingarna, men ej dess hufvudbeståndsdel — vapnen och klädespersedlarna.

I afseende å lokalernas eldfarlighet blefve denna naturligtvis minskad till följd af det beslut, som fattats, att artificiell belysning icke skulle anbringas i utställningssalarna och hallen, men denna fara blefve dock ingalunda häfd. Faran låge mycket däruti, att hela samlingen skulle inrymmas i ett enda stort öppet rum, hvarest luften särskildt till följd af de ovanliga höjdförhållandena ständigt hölles i rörelse och där det skydd

saknades, som låge i samlingens fördelning genom eldfasta väggar i flera smärre rum.

Hvad formerna för en eventuell deposition anginge, hade nordiska museets nämnd i allmänhet biträdt nationalmusei nämnds förslag. I några punkter hade nordiska museet dock gjort några tilläggsbestämmelser och ändringar. Så önskade nordiska museets nämnd att få afgifva underdånigt förslag vid tillsättande af ny innehafvare af föreståndaretjänsten vid lifrustkammaren äfvensom vid vikariatsförordnande. Nationalmusei nämnd funne icke något hinder böra möta härför.

Nordiska museets nämnd hade ifrågasatt den af nationalmusei nämnd föreslagna inspektorns behöflighet och motsatt sig, att han skulle utrustas med en myndighet, som skulle fråntaga museet all handlingsfrihet vid utöfvandet af dess åtagande i fråga om lifrustkammarens vård, hvarför hans befogenhet borde på visst, af nordiska museets nämnd föreslaget sätt inskränkas. Nationalmusei nämnd kunde icke biträda denna mening. I inspektorns person och befogenhet skulle staten hafva en garanti för, att de dyrbara statssamlingarna väl vårdades och uppfyllde sitt ändamål. Nordiska museet vore ingen statsinstitution. Dess nämnd kompletterade till sex sjundedelar sig själf, blott den sjunde utsåges af Kungl. Maj:t. Att lägga hela ansvaret för en ytterligt dyrbar statssamlings ändamålsenliga vård och skötsel i händerna på en nämnd, i hvilken endast en sjundedel representerade svenska staten, hade nationalmusei nämnd förklarat sig ej kunna tillstyrka. Nämnden vidhölle hvad den förut yttrat i denna del.

Beträffande lokalernas öppenhållande hade nationalmusei nämnd föreslagit, att vid den eventuella uppgörelsen skulle fastställas, att lifrustkammarens samlingar skulle afgiftsfritt hållas tillgängliga för allmänheten om söndagarna och de helgdagar, nordiska museet hölles öppet. Nordiska museets nämnd hade förklarat sig icke för närvarande kunna åtaga sig en sådan förbindelse. Då det helt säkert skulle väcka berättigad harm hos den stora allmänheten, som om sön- och helgdagarna hittills städse fått besöka lifrustkammarens samlingar afgiftsfritt, att af hänsyn till nordiska museets ekonomi nödgas betala inträdesavgift till de dyrbara fosterländska minnena, och då statens alla öfriga samlingar hölles öppna utan afgift sön- och helgdagar, vågade nationalmusei nämnd uppställa denna fordran på fritt tillträde nämnda sön- och helgdagar såsom ett oeftergiftigt villkor för samlingarnas öfverflyttande.

Hvad ekonomien i öfrigt beträffade, hade nordiska museets nämnd förklarat sig icke hafva någon annan erinran att göra med afseende på den af nationalmusei nämnd föreslagna staten för lifrustkammaren, än att något

bidrag borde af staten lämnas till lokalernas kostsamma uppvärmning, hvilket ju kunde anses skäligt. Likaså torde nordiska museets nämnd enligt dess uttalade önskan kunna anförtros att utan Kungl. Maj:ts besvärande bestämma om behöfliga ritningar o. d. till de montrer och annan utställningsmateriel, som nordiska museet skulle bekosta för uppställande af lifrustkammarens samlingar. Då staten således ej skulle få någon bestämmanderätt med afseende på denna utställningsmateriels anskaffande, kunde tal ej blifva om någon statens skyldighet att ersätta den, i händelse af det träffade aftalets uppsägning och samlingarnas bortflyttning.

Med afseende på uppsägningsrätten hade nationalmusei nämnd föreslagit, att öfverlåtelsen borde ske på vissa år, förslagsvis 25, med staten förbehållen rätt att äfven dessförinnan återtaga sin samling efter två års uppsägningstid. Nordiska museets nämnd hade framhållit det önskvärda i, att uppsägningsrätten gjordes ömsesidig. I princip hade nationalmusei nämnd intet att invända däremot, men ville i underdånighet hemställa, att, då svårigheter eljest skulle kunna uppstå för staten, uppsägningstiden från nordiska museets sida bestämdes till 4 à 5 år.

I öfrigt hade nationalmusei nämnd inga anmärkningar att göra mot de villkor eller önskemål, nordiska museets nämnd uppställt för lifrustkammarens eventuella öfverflyttning till och deponerande i nordiska museets byggnad.

Med anledning af riksmarskalksämhetets förut omförmälda skrifvelse af den 19 december 1904 hade nämnden i skrifvelse till nordiska museets nämnd framställt förfrågan, huruvida i nordiska museets byggnad eventuellt skulle kunna från den 1 maj 1905 upplåtas lokal till förvarande af lifrustkammarens samlingar. Till svar härå hade meddelats, att nordiska museets nämnd ansåge det möjligt att i sagda byggnad redan från den ifrågasatta tiden bereda plats för dessa samlingars magasinering, men att, då detta endast kunde ske i de utrymmen, som skulle användas till utställningslokaler, nordiska museet ej kunde mottaga samlingarna till förvar annat än under förutsättning, att de, samtidigt med museets öfriga samlingar, komme att uppställas i museets lokaler. Skulle öfverenskommelse om lifrustkammarsamlingarnas framtida deponerande i nordiska museet vara på önskligt sätt afslutad före den 1 maj 1905, vore nämnden villig att mottaga samlingarna att i nordiska museet förvaras på samma sätt som museets egna samlingar, dock med villkor att de delar af lifrustkammarsamlingarna, som nordiska museet ej inventerat till sig, väl nedpackades i slutna lårar, som plomberades.

Beträffande kostnaderna för flyttningen yttrade nationalmusei nämnd,

att dessa ställde sig ungefär lika för flyttning till Arffurstens palats som för flyttning till nordiska museet på sätt framginge af ett utaf firman Freys express afgifvet anbud, enligt hvilket nämnda firma åtog sig att verkställa flyttningen till nordiska museet för 4,200 kronor och till Arffurstens palats för 4,000 kronor, med tillägg i senare fallet, därest samlingarna skulle uppställas en eller två trappor upp, af 200 kronor för hvarje trappa, dock att i båda alternativen kostnaden skulle nedbringas med 400 kronor, därest biträde vid flyttningen kunde påräknas af 15 man af flottans manskap om dagen, i likhet med hvad som skett år 1884 vid samlingarnas öfverflyttande till kungl. slottet. Då nordiska museet ej ansåge sig böra bekosta denna flyttning, och då lifrustkammaren ej för ändamålet ägde några medel, erfordrades för densamma ett särskildt anslag, hvilket med hänsyn jämval till med flyttningen förenade oförutsedda utgifter torde böra sättas till 4,500 kronor, att i mån af behof och mot redovisning användas. Möjligen skulle dessa flyttningskostnader kunna något nedbringas genom eventuell uppgörelse med annat bolag, något som tiden hittills icke medgifvit. Emellertid komme icke kostnaderna att öfverskrida förenämnda belopp.

Efter erhållen nådig befallning att ånyo i ärendet yttra sig har nordiska museets nämnd den 21 februari 1905 afgifvit förnyadt underdånigt utlåtande och därvid anfört, bland annat, följande:

»Huruvida det är staten värdigt eller ovärdigt att förskaffa lifrustkammarsamlingarna plats i en synnerligen god lokal, tillhörig en offentlig institution, som arbetar under offentlig kontroll, därom vill nordiska museets nämnd ej yttra sig, då den ju är part i saken.

Hvad centralhallens lämplighet som museilokal beträffar, så vidhåller nämnden sin redan tidigare angifna ståndpunkt. Då nämnden i sin förra underdåniga skrifvelse yttrat, att hallen icke ursprungligen varit afsedd till egentlig utställningssal, är detta uttryck så att fatta, att den från början tänkts utgöra något mer än ett vanligt utställningsrum, men ingalunda så, att egenskapen af utställningsrum skulle vara den främmande, ty i det af museets grundläggare, doktor Hazelius, år 1891 utgifna programmet för nordiska museets nybyggnad heter det om nämnda rum: »Å gallerierna samt delvis måhända äfven å hallens golf uppställas interiörerna från de olika bondstugorna samt öfriga föremål». Häraf torde framgå, att det yttrande, som en reservant inom nordiska museets nämnd uttalat och som af nationalmusei nämnd åberopats, nämligen »att nordiska museets stora hall icke skapats till utställningsrum för samlingar», måste anses vara alltför ensidigt.

Nationalmusei nämnd upptager vidare samma reservants yttrande, att hallen åtminstone vintertiden ej skulle erhålla tillräcklig dager. Museimän, som under tvenne år arbetat i hallen, äro däremot af den åsikt, att hallen under större delen af året erbjuder ett tillfyllestgörande och behagligt ljus, och att denna under den mörkaste tiden liksom alla museilokaler här i landet har en otillräcklig belysning, hvilket dock ej torde vara byggnadens fel. Dessa personers omdöme i denna sak torde väl få anses väga minst lika tungt som byggnadskontrollantens.

Nationalmusei nämnd vidhåller sin tidigare uttalade uppfattning om inspektors befogenhet. Nordiska museets nämnd vill utöfver hvad den förut sagt rörande denna fråga i underdånighet ytterligare anföra, att, då vården af lifrustkammarsamlingarna anförtros åt nordiska museet, hvilat ytterst ansvaret för samlingarnas tillfredsställande skötsel på nämnden; men sättes vid sidan af nämnden en myndighet af den art, att hvarje nämndens beslut i dessa frågor förut måste underställas hans och eventuellt Kungl. Maj:ts godkännande, innan de kunna verkställas, hvilket blir en gifven följd af inspektors suspensiva veto, så öfverflyttas onekligen hela ansvaret för lifrustkammarens vård från nämnden till inspektor, hvarförutom lifrustkammarerendena, i följd af att de regelbundet måste gå igenom minst tvenne instanser, komma att blifva betydligt fördröjda, säkerligen till ej ringa men för samlingarna. Erhåller inspektor rätt att till Kungl. Maj:ts nådiga åtgärd anmäla hvad han finner vara af nämnden försummadt — såsom nordiska museets nämnd föreslagit — torde väl staten därigenom äga full garanti mot samlingarnas vanskötsel. Ty denna anmälningsrätt innebär enligt nämndens förmenande, att, därest nämnden finnes hafva vidtagit någon åtgärd, som med fog kan anses innebära ett åsidosättande af samlingarnas behöriga vårdande, Kungl. Maj:t må lämna de föreskrifter, som i berörda hänseende kunna finnas nödiga, dock att nordiska museet därigenom icke tillskyndas några särskilda kostnader utöfver hvad som kan anses skäligt på grund af museets allmänna åtagande vid samlingarnas deponerande.

Då nordiska museets nämnd fortfarande på grund af ekonomiska skäl anser det vara omöjligt att hålla nordiska museet afgiftsfritt öppet om söndagarna, men nämnden å andra sidan vill visa tillmötesgående, så har nämnden än en gång låtit göra en ingående undersökning om möjligheten att hålla lifrustkammarsamlingarna tillgängliga utan inträdesavgift under de söndagar och helgdagar, då museet i öfrigt hålles öppet, och har därvid befunnits, att, om det också ej kan ske utan stora svårigheter, skulle det, genom ökning af vaktpersonalen under dessa dagar af åtta personer utöfver det för samlingarnas öfvervakande i vanliga fall erforderliga antalet,

låta sig göra att hålla lifrustkammarsamlingarna så afskilda, att tillträde afgiftsfritt kunde lämnas till dem, under det afgift upptages för beseendet af museets egna samlingar.

Då dessa åtta vakter för sön- och helgdagar uteslutande anställas för möjliggörandet af fritt tillträde till lifrustkammarsamlingarna, så är väl ej mer än billigt, att museet erhåller mot deras aflöning svarande ersättning.

Då nordiska museets nämnd anser, att bestämmandet af hela uppställningen af lifrustkammarsamlingarna bör anförtros åt denna nämnd, håller nationalmusei nämnd före, att hvarje ersättning för uppställningskostnaderna, i händelse samlingarna skulle från statens sida uppsägas före de 25 åren, bör helt och hållet afvisas.

Mot detta förslag måste nordiska museets nämnd inlägga sin gensaga. Det är omöjligt för nordiska museet att bestrida omkostnaderna för uppställandet af lifrustkammarsamlingarna utan att för sig betrygga det utlagda beloppets ersättande, i händelse lifrustkammardepositionen i nordiska museet från statens sida skulle uppsägas före de bestämda 25 åren. Då på nordiska museets nämnd öfverflyttas ansvaret för lifrustkammarsamlingarnas vård, och skötseln af samlingarna i hög grad är beroende af det sätt, på hvilket de utställas, om montrar och sådant äro af den art, att de skydda m. m., följer som en konsekvens häraf, att den, som bär ansvaret för vården, också skall äga att bestämma utställningsmaterialet.

Nordiska museets ekonomiska ställning tillåter ej en luxuös uppställning, men å andra sidan ligger det i nordiska museets eget intresse, att lifrustkammarsamlingarna erhålla en deras eget värde och hallens monumentalitet motsvarande montering. Någon fara för att onödiga kostnader göras torde därför icke föreligga. Men till statens säkerhet och för vinnande af en officiell siffra till grund för eventuell ersättning kan ju lämpligen nordiska museets förslag till lifrustkammarens uppställning underkastas kontrollräkning af öfverintendentsämbetet.»

Vid utlåtandet var fogad en af ingenjören Norström afgifven reservation, hvori han vidhållit sin uppfattning, att den stora hallen i nordiska museets nybyggnad icke varit afsedd till utställningslokal, samt påpekat svårigheterna för nordiska museet att, samtidigt med att lifrustkammarsamlingarna hölles afgiftsfritt tillgängliga för allmänheten, upptaga afgift för tillträde till nordiska museets angränsande samlingar.

Sedan i anledning af en klausul i det af Freys express afgifna anbudet hos sjöförvarsdepartementet begärts upplysning, huruvida för den

nu tillänkta flyttningen, som ifrågasatts skola ske under försommaren 1905, biträde kunde påräknas af manskap från kungl. flottan, har chefen för nämnda departement i skrifvelse den 9 mars 1905 meddelat, att tillgången å manskap vid den antydda tidpunkten, då flottans öfningar till sjöss påginge, icke medgäfvde, att sådant biträde för ifrågavarande ändamål lämnades.

I sammanhang med frågan om lifrustkammarens flyttning torde jag få erinra om en utaf generalfältygmästaren gjord framställning om utredning angående föremål, som lämpligen kunde från lifrustkammaren öfverflyttas till artillerimuseet för att införlifvas med därvarande samlingar, öfver hvilken framställning nationalmusei nämnd afgifvit underdånigt yttrande den 30 september 1904. I detta sitt yttrande har nationalmusei nämnd hemställt, att den af generalfältygmästaren begärda utredningen icke måtte till någon Kungl. Maj:ts åtgärd föranleda, förr än den af riksmarskalksämhetets underdåniga skrifvelse af den 18 juni 1904 framkallade frågan om lifrustkammarens förflyttning från sina nuvarande lokaler i kungl. slottet blifvit slutgiltigt ordnad.

I skrifvelse af den 22 november 1904 har nordiska museets nämnd i anledning häraf hemställt, att, i händelse den föreslagna utredningen funnes böra äga rum, densamma måtte företagas, innan något vidare åtgjordes i frågan om lifrustkammarens flyttning till nordiska museet.

Nationalmusei nämnd, som anbefallts att ånyo afgifva yttrande i detta ärende, har till åtlydnad häraf i skrifvelse den 20 januari 1905 meddelat, att under sådana förhållanden och då föreståndaren för lifrustkammaren, hvilken det närmast torde åligga att verkställa en dylik utredning, därest den befunnes böra äga rum, på grund af sjukdom fått tjänstledighet och sedan början af år 1905 vistades vid utländsk kurort, nationalmusei nämnd ansåge sig icke böra till behandling upptaga ifrågavarande nådiga remiss, förr än bemälde föreständares yttrande föreläge.

Den nu afhandlade frågan om flyttning af lifrustkammarens samlingar har, såsom jag omnämnt vid redogörelsen för hvad i detta ärende förekommit, sin närmaste anledning i uttalade önskningsar, att de åt dessa samlingar för närvarande upplåtna lokaler i Stockholms slott måtte inom kort återställas till Hans Maj:st Konungens personliga disposition. Enligt hvad jag numera inhämtat, är dock flyttningsfrågan ej så trängande, som under ärendets handläggning antagits, utan lär man kunna påräkna, att samlingarna under den närmaste tiden få kvarblifva på sin nuvarande plats,

så att en brådstörtad flyttning och en för samlingarna menlig magasinering ej behöfva förekomma. På sätt framgår af den utredning, lifrustkammarens föreståndare i ärendet förebragt, förefinnas emellertid andra omständigheter, som med nödvändighet påkalla, att en annan lokal med det snaraste beredes för lifrustkammarens samlingar. Såsom föreståndaren med styrka framhållit, kunna nämligen samlingarna icke erhålla en fullt tillfredsställande vård i nordöstra slottsflygeln. Denna lämnar sålunda ej tillräckligt utrymme åt samlingarna, till följd hvaraf ock en stor del af dem, bland annat dyrbara sadlar, schabrak, spetsar och kostymer, sedan länge icke kunnat utställas; och äfven i andra af föreståndaren angifna afseenden hafva de nuvarande lokalerna visat sig olämpliga för ifrågavarande samlingar. Det måste därför betraktas som en lycklig händelse, att nu erbjuder sig tillfälle att åtminstone tills vidare för dessa samlingar erhålla en betryggande fristad under nordiska museets hägn i dess nybyggnad på kungl. Djurgården. Jag vill dock icke förneka, att, därest utsikt funnes att inom en snar framtid dessa statens samlingar, hvilka inom sig rymma så många för fäderneslandets historia minnesrika föremål, kunde erhålla plats i en staten tillhörig byggnad, där möjligen äfven statens historiska museum kunde inrymmas, en sådan anordning skulle synas mig mer tilltalande.

Planer hafva visserligen varit å bana att låta ombygga och inreda det staten tillhöriga s. k. Arffurstens palats till en museibygnad för statens historiska museum och lifrustkammaren. Kostnaderna härför hafva beräknats till omkring 700,000 kronor. Med hänsyn till denna betydande kostnad och då Arffurstens palats på grund af sitt centrala läge torde med större fördel böra användas för andra statens ännu mer trängande byggnadsbehof, lärer föga utsikt finnas att inom Arffurstens palats erhålla lokaler för lifrustkammarens samlingar. Då det icke heller synes mig lämpligt att, i afvaktan på att i någon annan af statens nuvarande byggnader eller genom af staten för ändamålet verkställd nybyggnad möjligen skulle kunna komma att anordnas plats för dessa statssamlingar, låta inpacka och magasinera dem kanske för en lång oviss framtid, har jag ansett, att man bör lyssna till det från nordiska museets sida gjorda erbjudandet.

I nordiska museets i hög grad monumentala byggnad på kungl. Djurgården, hvilken byggnad genom sitt fria läge och frånvaron af artificiell belysning i utställningslokalerna synes vara väl skyddad mot eldfara, skulle lifrustkammarens dyrbara samlingar kunna erhålla särskilda, för samlingarnas uppställning synnerligen lämpliga lokaler utan någon nybyggnadskostnad för staten eller annan större utgift än det nu för tillsyn, underhåll och vård af lifrustkammarens samlingar utgående extra anslage å 6,200 kronor om året. Lifrustkammaren skulle där i de för densamma upplåtna

lokaler fortfarande hållas för sig såsom en särskild samling utan sammanblandning med nordiska museets egna samlingar. Förenade i samma byggnad skulle emellertid lifrustkammarens och nordiska museets samlingar på ett lyckligt sätt komplettera hvarandra till en fulltonig kulturbild af en stor del utaf svenska folket förgångna lif.

Någon öfverlåtelse af lifrustkammarens samlingar till nordiska museet är icke ifrågasatt, utan skulle uppgörelsen endast afse en deposition af dessa samlingar inom ifrågavarande lokaler i nordiska museets nybyggnad på vissa för samlingarnas vård och tillökning betryggande villkor, hvadan alltså, därest under depositionstiden tillfälle skulle yppas att bereda annan, ännu lämpligare plats för lifrustkammarens samlingar, hinder icke möter att däraf begagna sig, endast uppsägning af aftalet sker inom viss öfverenskommen tid. Vården af samlingarna skulle fortfarande utöfvas af en särskild, af Kungl. Maj:t förordnad föreståndare, hvilken emellertid skulle kunna tillika vara tjänsteman vid nordiska museet och således underlydande nordiska museets nämnd. Med denna nämnds sammansättning och museets karaktär af att vara snarare en allmän än en privat institution torde det icke innebära någon fara att till nämnden för depositionstiden öfverflytta den handläggning af ärenden rörande lifrustkammaren, som nu åligger nationalmusei nämnd, i synnerhet om, såsom synes mig lämpligt, en särskild inspektor förordnas af Kungl. Maj:t att öfvervaka förvaltningen af lifrustkammarens angelägenheter.

Då det är af vikt, att, därest en sådan uppgörelse, som nu ifrågasatts, skulle komma till stånd, däraf härflytande rättigheter och förpliktelser såvidt möjligt klargöras, har jag, med beaktande af hvad angående ett sådant aftals innehåll blifvit i ärendet föreslaget och erinradt, låtit under hand uppgöra skriftligt förslag till en blifvande öfverenskommelse i ämnet, hvilket förslag efter åtskilliga jämkningar blifvit af nordiska museets nämnd genom påteckning godkänt. Detta förslag, som synes mig innehålla för staten tillräckligt betryggande bestämmelser, är af följande lydelse:

»Förslag till öfverenskommelse mellan svenska staten och nordiska museet angående deposition af lifrustkammarens samlingar i nordiska museets nya byggnad å Lejonslätten på kungl. Djurgården.

1.

Lifrustkammarens samlingar magasineras i nordiska museets nya byggnad å Lejonslätten från den tid, då samlingarna hinna dit öfverflyttas, och intill dess nordiska museet hunnit inventera till sig dessa,

hvilket senast bör hafva skett till den 1 juli 1906. Nordiska museet öfvertager vården af samlingarna, allt efter som dessa inventeras öfver till museet. De föremål, som museet ej inventerat till sig, förvaras i slutna lårar eller montrar, och förbinder sig museet att åt dem bereda en året om jämn temperatur och låta dem komma i åtnjutande af de allmänna skyddsåtgärder mot eldfara och inbrott, som vidtagits för museets egna samlingar, men ansvarar museet i öfrigt icke för dessa föremål. Såväl de nedpackade som de till museet öfverlämnade föremålen stå under närmaste vård af lifrustkammarens föreståndare. Först sedan inventeringen i sin helhet afslutats, öfverlämnas förvaltningen af lifrustkammarens medel till nordiska museet, och härifrån räknas depositionstiden, alltså senast från och med den 1 juli 1906 och till den 1 juli 1931. Inpackning och flyttning af lifrustkammarens samlingar ombesörjas och bekostas af staten, hvaremot nordiska museet anordnar och bekostar samlingarnas uppställning i museet och därför erforderliga montrar samt öfrigt utställningsmateriel. Önskar staten eller nordiska museet, att depositionen skall upphöra före den 1 juli 1931, må det tidigast ske tre år efter uppsägning från statens sida och fem år efter uppsägning från nordiska museets sida. Om depositionen i följd af uppsägning från statens sida upphör före den 1 juli 1931, skall staten ersätta hvad nordiska museet visar sig hafva i enlighet med gängse pris utgifvit för samlingarnas installering i museet. Har uppsägning ej skett från nordiska museets sida minst fem år eller från statens sida minst tre år före utgången af den ursprungligen bestämda depositionstiden, anses denna förlängd med tio år och sedermera under motsvarande förutsättningar med ytterligare en tioårsperiod i sänder; dock att depositionstiden äfven då kan förkortas genom uppsägning på sätt förut nämnts.

2.

Lifrustkammarens samlingar skola, så snart sig göra låter, ordnas i de för dem särskildt upplåtta lokaler i nordiska museet, där de under depositionstiden skola utan sammanblandning med nordiska museets egna föremål vara uppställda och hållas för allmänheten afgiftsfritt tillgängliga under vissa timmar en söckendag i hvarje vecka samt dessutom de sönd- och helgdagar, då museet i öfrigt hålles öppet. De ifrågavarande lokalerna äro den genom museibyggnadens hela längd gående centrallhallen med undantag af utrymmet mellan hufvudingången och absiden, vidare den öfver hufvudingången belägna, utåt hallen öppna afdelning, som ur-

sprungligen afsetts till museets vapensal, och, om så erfordras, någon del af midtpartiet i södra flygelns bottenvåning.

3.

För depositionstiden ställer staten till förfogande af nordiska museets nämnd ett anslag af 6,200 kronor, för år räknadt, hvilket anslag skall användas till vård, bevakning, underhåll och förökande af lifrustkammarens samlingar. Af detta anslag skola för år räknadt afses:

till arfvode åt lifrustkammarens föreståndare	kronor 2,000: —
» » » » inspektor	» 600: —
» samlingarnas ökande	» 1,400: —

Den nettovinst, som under depositionstiden uppkommer genom försäljning af kataloger öfver samlingarna, skall jämväl, i mån af behof, användas för lifrustkammaren, men tillfaller i öfrigt nordiska museet, hvilket äfven äger förfoga öfver de medel, som under depositionstiden inflyta för samlingarnas förevisning.

4.

Under depositionstiden stå lifrustkammarens samlingar under förvaltning af nordiska museets nämnd, som, utan anspråk på vidare bidrag från statens sida än här ofvan sägs, ansvarar för samlingarnas behöriga vård och underhåll samt inför kammarrätten redovisar för förvaltningen af lifrustkammarens medel, i den mån de ej på grund af särskilda bestämmelser handhafvas af annan institution eller myndighet. Frågor om afsöndring eller lån af föremål från lifrustkammaren äfvensom angående väsentligare ändringar i afseende å de för lifrustkammarens samlingar bestämda lokalers användning skola underställas Kungl. Maj:ts pröfning och afgörande.

5.

Vid inköp af föremål till lifrustkammaren och nordiska museet bör konkurrens mellan samlingarna undvikas. Såsom regel gäller, att för lifrustkammaren inköpas hufvudsakligen vapen och andra föremål sådana, som tillhört kungliga personer eller äga utpräglad historisk karaktär, samt att nordiska museet endast inköper sådana vapen, som begagnats af allmogen.

6.

Närmaste vården och tillsynen öfver lifrustkammaren utöfvas af dess föreståndare, som utses af Kungl. Maj:t efter förslag af nordiska museets nämnd. Denne föreståndare må tillika vara anställd såsom tjänsteman vid nordiska museet.

7.

Kungl. Maj:t äger förordna en inspektor att öfvervaka förvaltningen af lifrustkammarens angelägenheter. Denne inspektor har att hos nordiska museets nämnd göra de framställningar, han kan finna af omständigheterna påkallade, samt, ifall han anser nämnden hafva vid berörda förvaltning gjort sig skyldig till fel eller försumlighet, därom göra anmälan hos Kungl. Maj:t, som äger meddela de föreskrifter, hvilka kunna finnas erforderliga; dock att nordiska museet ej därigenom må tillskyndas några särskilda kostnader utöfver hvad som kan anses skäligt på grund af hvad museet i allmänhet åtagit sig beträffande lifrustkammaren. Skulle inspektor finna ett af museinämnden fattadt beslut kunna medföra svårare äfventyr för lifrustkammaren, äger han förbjuda beslutets verkställighet, hvarmed då skall anstå, i afvaktan på hvad Kungl. Maj:t kan finna skäligt i frågan bestämma.

8.

Nordiska museet öfvertager i sin tjänst nuvarande ordinarie vaktbetjäning vid lifrustkammaren, nämligen en vaktmästare och en eldare, hvilka fortfarande, så länge de kvarstå i sina befattningar, skola aflönas med minst 800 kronor om året hvardera. För den vaktbetjäning, som erhåller aflöning från det af Riksdagen beviljade anslaget till lifrustkammaren, åtager sig nordiska museet ej att bereda pensioner.

9.

Kungl. Maj:t äger att efter hörande af nordiska museets nämnd meddela närmare instruktioner för lifrustkammarens inspektor och föreståndare.

10.

Denna öfverenskommelse utgör ej hinder för Kungl. Maj:t att i anledning af därom nu väckt fråga förordna om öfverförande till artillerimuseum

af en del af lifrustkammarens samlingar; dock bör nordiska museets nämnd blifva satt i tillfälle att öfver detaljeradt förslag i detta ärende yttra sig, och är nordiska museet fritaget från fullgörandet af denna öfverenskomelse, därest Kungl. Maj:t mot museinämndens uttalade mening medgifver öfverflyttning af föremål till artillerimuseet i en sådan utsträckning, att lifrustkammarsamlingarnas nuvarande karaktär enligt nämndens före frågans afgörande tillkännagifna uppfattning skulle därigenom förryckas. På det att nordiska museets öppnande för allmänheten ej må blifva försenadt genom denna fråga, är det nödvändigt, att densamma varder afgjord i så god tid, att den för lifrustkammarens uppställande nödiga utställningsmaterielen kan beställas redan under hösten 1905.»

I afseende å den i punkten 1 omnämnda magasineringen af lifrustkammarens samlingar i nordiska museets byggnad, innan museet hinner inventera dem till sig, har intendenten för museet på förfrågan meddelat, att till magasineringsplatser för dessa samlingar vore afsedda följande lokaler inom nordiska museets norra flygel: i *bottenvåningen* midtpartiet för vagnar och västra galleriet för sådana föremål, som kunde misstänkas innehålla mal; i *hallvåningen* stora hallen och härintill gränsande östra galleriet för hufvudmassan af samlingarna samt i *kanslibyggnaden* två trappor upp i brandfritt hvalf, försedt med järndörr och afsedt till förvaringsplats för arkivalier, de dyrbaraste föremålen.

Beträffande den i punkt 3 berörda vinst å försäljning af kataloger öfver lifrustkammarens samlingar och inkomst genom samlingarnas förevisning har jag velat erinra, att, enligt hvad jag inhämtat, motsvarande medel under de sista fem åren uppgått till följande belopp:

<i>Förevisningsmedel.</i>		<i>Katalogmedel.</i>	
1900	kronor 812: —	.....	kronor 1,063: 12
1901	» 930: 50	.....	» 1,156: 95
1902	» 934: 50	.....	» 1,302: 08
1903	» 1,532: 75	.....	» 1,610: 25
1904	» 1,537: —	.....	» 1,127: 25

Det skulle utan tvifvel hafva varit lyckligast, om redan nu hunnit afgöras, huruvida några föremål och i så fall hvilka skola öfverflyttas från lifrustkammaren till artillerimuseum. Men om än detta af omnämld orsak ännu icke kunnat ske, hyser jag den tillförsikt, att svårigheter icke skola möta att få denna fråga på ett tillfredsställande sätt ordnad inom den i punkten 10 angifna tid. Likaledes torde den i förut omnämnda

promemoria af nordiska museets intendent berörda fråga om afsöndring från lifrustkammaren till naturhistoriska riksmuseets etnografiska afdelning af åtskilliga föremål från utomeuropeiska länder och folk lätt kunna vinna sin lösning.

Vidkommande kostnaden för flyttning af lifrustkammarens samlingar till nordiska museet, hvilken kostnad skulle bestridas af staten, torde, med hänsyn därtill att något biträde vid flyttningens verkställande icke är att påräkna från flottans manskap, denna kostnad böra beräknas till högst 4,500 kronor.

Med anledning af hvad sålunda anförts och då för träffande af den ifrågasatta öfverenskommelsen mellan svenska staten och nordiska museet, särskildt i hvad angår utfästelsen om statsbidrag under depositionstiden, torde böra inhämtas Riksdagens samtycke, hemställde departementschefen att Kungl. Maj:t måtte hos Riksdagen göra nu förevarande framställning.

Utskottet, som, då vederbörande myndigheter numera enäts angående lifrustkammarens förflyttning till nordiska museet, icke anser sig böra här emot framställa någon erinran, hemställer,

att Riksdagen, med bifall till Kungl. Maj:ts förevarande proposition, må

a) för sin del medgifva, att aftal angående flyttning af lifrustkammarens samlingar m. m. i enlighet med det i statsrådsprotokollet öfver ecklesiastikärenden den 17 mars 1905 intagna förslag till öfverenskommelse mellan svenska staten och nordiska museet må träffas; samt

b) på extra stat för år 1906 anvisa ett anslag af 4,500 kronor till bestridande af kostnader för flyttning af lifrustkammarens samlingar.

Stockholm den 11 april 1905.

På statsutskottets vägnar:

HUGO TAMM.
